

Redovisning av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors arbete inom ramarna för regeringens *Samlat grepp mot rasism och hatbrott. Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott*

Diarienummer: 1215/16

Dokumentnamn: Redovisning av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors arbete inom ramarna för regeringens *Samlat grepp mot rasism och hatbrott. Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.*

Datum: 2018-02-21

Handläggare: Malte Sundberg

Innehåll

1. Sammanfattning.....	3
2. Kontaktpersoner för arbetet	3
3. Syfte.....	3
4. Tidigare erfarenhet av arbete inom fältet.....	4
5. Organisering och styrning	4
6. Målgrupp/er	6
7. Aktiviteter.....	6
Översikt över spridningstillfällen 2017	6
Föreläsningar, workshops och seminarier	7
Filmen <i>Ung och hbtq - Så blev jag stärkt!</i>	8
Spridning av material.....	8
Kommunikationsaktiviteter	8
8. Resultat av kartläggningar	9
9. Måluppfyllelse	9
Mål.....	9
Indikatorer och uppföljning	9
Resultatkrav	9
Aktiviteter för att uppnå resultatkrav 1	10
Resultat.....	10
Aktiviteter för att uppnå resultatkrav 2.....	10
Resultat.....	11
Planerad uppföljning 2018.....	11
10. Bonuseffekter.....	11
11. Samverkan	11
12. Kompetensförsörjning	12
13. Hållbarhet	13
14. Lärande.....	13
Framgångsfaktorer.....	13
Utmaningar och hinder i arbetet	14
Myndighetens bedömningar	15
15. Bilagor	17
Bilaga 1. Inbjudan till skolor	17
Bilaga 2. Debattartikel	19

1. Sammanfattning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har under 2017 haft i uppdrag av regeringen att genomföra insatser för att främja en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtq-personer. Inom ramen för detta uppdrag har myndigheten genomfört föreläsningar, workshops och seminarier för personal inom grundskolans år 7-9 och gymnasieskolan. Drygt 1250 personer har på dessa sätt tagit del av myndighetens kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor och normkritiskt likabehandlingsarbete i skolan. I genomsnitt 83 procent av deltagarna uppger att de har fått kunskap som har varit till nytta för dem i arbetet. Flera deltagare har getts stöd i att utarbeta åtgärder för att utveckla deras egen verksamhet. Myndigheten har spridit stödmaterialet *Öppna skolan!* och en kompletterande skrift till skolpersonal i sammanlagt 9500 exemplar, samt producerat en kortfilm med unga hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer. Utöver detta har myndigheten spridit kunskap via myndighetens digitala kanaler, som utställare på konferenser och genom nätverket *Hbtq i skolan*. Under året har myndigheten samverkat med organisationer som företräder unga hbtq-personers rättigheter. Sammantaget har myndighetens insatser under året stärkt målgruppens förutsättningar för att främja en trygg skola och att motverka homofobi, bifobi och transfobi bland unga. Insatserna är en del i arbetet för att främja goda levnadsvillkor för alla unga. Allvarliga problem med otrygghet och kränkningar i skolmiljön återstår dock. Myndigheten bedömer behovet av fortsatta insatser som stort och ser gärna att uppdraget permanenteras.

2. Kontaktpersoner för arbetet

Namn, titel: *Malte Sundberg, projektledare uppdraget Tryggare skolor för unga hbtq-personer*

Telefonnummer: 08-556 219 46

E-postadress: malte.sundberg@mucf.se

Namn, titel: *Cecilia Narby, enhetschef Utvecklingsenheten, Avdelningen för utveckling och analys*

Telefonnummer: 08-566 219 80

E-postadress: cecilia.narby@mucf.se

3. Syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har haft i uppdrag av regeringen att genomföra insatser för en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtq-personer sedan 2014. Syftet med uppdraget är att skapa en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtq-personer och att motverka homofobi, bifobi och transfobi bland unga. Bakgrunden till uppdraget är att hbtq-personer alltjämt drabbas av olika fientliga uttryck i samhället, såsom homofobi, bifobi och transfobi, trots den utveckling som har skett när det gäller hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. Gruppen unga hbtq-personer är i högre grad utsatta för diskriminering, kränkande behandling och våld än unga generellt, och också i högre grad än vuxna hbtq-personer. Bland annat som en följd av detta är psykisk ohälsa, självmordstankar och

självmordsförsök vanligare än bland andra unga. Skolan har identifierats som en arena där kränkningar av och våld mot unga hbtq-personer sker, men också som en arena där det är nödvändigt att förstärka befintligt arbete för att främja en skola och ett samhälle präglad av jämlikhet och respekt för alla människors lika värde.

4. Tidigare erfarenhet av arbete inom fältet

Myndigheten har sedan 2014 i uppdrag av regeringen att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, inom ramen för regeringens nationella strategi för detta område. Arbetet gäller främst myndighetens arbete med ungdomspolitik. I regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck anges att myndigheten bör integrera ett hbt-perspektiv i myndighetens ordinarie arbete. 2014 fick myndigheten även i uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering av myndighetens verksamhet. I samband med det fattade myndighetens generaldirektör beslut om att arbeta med en kombinerad jämställdhets- och hbtq-integrering av hela myndighetens verksamhet, inklusive verksamheter inom området politiken för det civila samhället. Både arbetet med jämställdhetsintegrering och som hbt-strategisk myndighet är inskrivet i myndighetens instruktion.

2009 fick dåvarande Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella unga samt för unga transpersoner. Resultatet av uppdraget var utredningen *Hon hen han – En analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner* (2010). Utredningen var den första som gav en översiktlig bild av unga hbt-personers hälsa och levnadsvillkor. I utredningen pekades skolan och mötesplatser för unga ut som centrala arenor för arbetet med att främja gruppens hälsa. 2010-2013 fick dåvarande Ungdomsstyrelsen i uppdrag av regeringen att genomföra utbildningsinsatser för att stärka unga hbt-personers fritidsverksamheter.

Myndigheten har även haft ett hbt-perspektiv i ett antal andra särskilda regeringsuppdrag, även innan uppdraget om insatser riktat mot skolan. Det gäller exempelvis uppdraget att kartlägga ungas attityder till och erfarenheter av sexuell exponering på internet och andra digitala medier och att genomföra insatser för att förebygga ungas utsatthet på nätet (2008-2014), uppdragen att ta fram kunskap om unga mäns våldsutövande, våldets koppling till jämställdhet och maskulinitet samt att genomföra insatser för att förebygga mäns våld (2007 - 2018), och uppdragen att kartlägga ungas kulturutövande på fritiden (2011) och att kartlägga jämställdheten bland unga (2013).

5. Organisering och styrning

Uppdraget Tryggare skolor för unga hbtq-personer har genomförts på Utvecklingsenheten på myndigheten, som är en del av Avdelningen för utveckling och analys. I arbetet finns en utsedd projektledare och en projektmedarbetare. Under 2017 har båda dessa tjänster arbetat 40 procent av årsarbetstiden i uppdraget. Nuvarande projektledare har arbetat i rollen sedan 2016. Innan dess fanns en annan projektledare och en annan projektmedarbetare.

Ansvaret för arbetet är fördelat mellan myndighetens ledning och projektledningen. Myndighetens generaldirektör beslutar om vilken avdelning som ska ansvara för inkomna

regeringsuppdrag. Projektdirektiv beslutas av avdelningschefen. Projektdirektiven omfattar beslut om projektledare, mål, resultat- och leveranskrav, uppdragsbeskrivning, budget, arbetstid, personal och om kommunikationsinsatser ska ingå. Generaldirektören beslutar om projektdirektiven som tillsammans utgör myndighetens verksamhetsplan. Projektledaren föreslår en projektplan utifrån projektdirektivet, som beslutas av enhetschef. Projektledaren har sedan det samlade ansvaret för och beslutar om projektets genomförande inom ramen för projektplanen. Detta innebär bland annat ansvar för att uppnå projektets mål inom ramen för tilldelad budget och planerade personalresurser och tidsplan, att leda och genomföra, dokumentera, följa upp och utvärdera projektet, samt att ansvara för projektets verksamhetsmedel. Arbetets stäms av löpande med enhetschef. Enhetschefen ansvarar för att stämma av uppdraget med avdelningschefen, som ingår i myndighetens ledningsgrupp. Projektledaren rapporterar även tertialvis till Stabsfunktionen verksamhetsstyrning om verksamheten i uppdraget beräknas uppnå satta resultatkrav, följa uppsatt budget och tidsplan. Samtliga publikationer och redovisningar inom uppdraget granskas och godkänns av generaldirektören.

Uppdraget har kommunicerats till övrig personal på myndigheten på flera sätt. I januari 2017 hade myndigheten en hbtq-utbildning för all personal, där information om uppdraget ingick. Två introduktionsdagar för nyanställda har hållits under året, där myndighetens olika uppdrag presenteras. Introduktionspasset innehåller också en särskild del om myndighetens arbete med hbtq-frågor. På Utvecklingsenhetens enhetsmöten informerar medarbetarna regelbundet varandra om aktiviteter inom uppdragen.

Under 2016-2018 har myndigheten tilldelats en lägre summa medel i uppdraget (1 miljon kronor) per år jämfört med tidigare år. Myndigheten har utifrån befintliga resurser genomfört insatser för att främja en öppen och inkluderande skolmiljö för unga hbtq-personer. Insatserna kan dock inte ses som tillräckliga i relation till uppdragets övergripande mål. Sedan vi fick uppdraget 2014 har myndigheten genomfört föreläsningar för all skolpersonal på ett fyrtiotal skolor, anordnat en konferens om hbtq-frågor i skolan och föreläst och deltagit på seminarier på konferenser och festivaler. Vi har också tagit fram ett stödmaterial till skolpersonal som har spridits i över 31 000 exemplar. För att personal inom skolan ska få verkliga förutsättningar att skapa en trygg miljö för unga hbtq-personer krävs dock mer än tillgång till stödmaterial. Den skolpersonal vi har kontakt med uttrycker ofta osäkerhet kring hur de kan tillämpa materialet i just deras verksamhet och behov av strukturerad reflektion, diskussion och handledning. Vi ser också att utbildningsinsatser i interaktiva former som möjliggör diskussion och övningar i mindre grupper skapar en större handlingsberedskap bland skolpersonal och bidrar till att frågan förankras på ett sätt inte kan åstadkommas genom föreläsningar för större grupper. Att genomföra insatser över längre tid och gentemot mindre grupper är dock mer resurskrävande. Samtidigt finns det över 4000 gymnasieskolor och skolor med elever i år 7-9 i Sverige. En stor del av lärarkåren saknar utbildning i hbtq-frågor, i och med att det inte är en obligatorisk del av de flesta lärarutbildningar. Sammantaget innebär detta att efterfrågan på och behov av stöd och utbildningsinsatser från MUCF är större än vad myndigheten har möjlighet att erbjuda.

6. Målgrupp/er

Uppdragets huvudsakliga målgrupp är personal inom grundskolans år 7-9 och gymnasieskolan, inklusive skolledning. Viss kommunikation har även gjorts till tjänstemän inom utbildningsförvaltning och beslutsfattare på kommunal nivå.

7. Aktiviteter

Översikt över spridningstillfällen 2017

Skolutbildningar	Ort	Antal deltagare	
Föreläsning och workshop skolor 6-9	Landskrona	25	
Föreläsning och workshop alla skolor 7-9 och gymnasieskolor i kommunen	Heby	80	
Föreläsning och workshop gymnasieskola	Södertälje	70	
Föreläsning och workshop skola 7-9	Luleå	27	
Föreläsning och workshop gymnasieskola	Östersund	17	
Föreläsning och workshop gymnasieskola	Ryssby	58	
Föreläsning och workshop skola 7-9	Växjö	45	
Föreläsning alla gymnasieskolor i kommunen	Kalmar	300	
Föreläsning och workshop alla skolor 7-9 och gymnasieskolor i kommunen	Höganäs	90	
Öppen föreläsning	Göteborg	30	
Öppen föreläsning	Göteborg	18	
Föreläsning elevhälsa i kommunen	Göteborg	58	
Öppen föreläsning	Edsbyn	40	
Öppen workshop, MUCF:s Rikskonferens	Stockholm	12	
Övriga egna arrangemang			
Utställare, MUCF:s Rikskonferens	Stockholm	600	
Föreläsning, skolutbildare Stiftelsen Friends	Stockholm	15	
Föreläsning, personal Utbildningsradion	Stockholm	30	
Medverkan på externa arrangemang	Arrangör	Ort	Antal deltagare
Utställare, Skolsköterskekongressen	Riksföreningen för skolsköterskor	Stockholm	1400
Utställare, FSUM:s Kongress	FSUM		800

Föreläsning Luleå Pride	RFSL Luleå	Luleå	20
Seminarium, RFSL Ungdoms kongress	RFSL Ungdom	Örebro	60
Panelsamtal Almedalen	Almedalen	Visby	25 ¹
Panelsamtal, Stockholm Pride	Stockholm Pride	Stockholm	120
Föreläsning, YouthEQ	Nordiska Ministerrådet	Kalmar	50
Utställare, YouthEQ	Nordiska Ministerrådet	Kalmar	100
Panelsamtal	Allmänna Barnhuset	Stockholm	58
Seminarium, konferens våldsprevention	MUCF, Unizon, MÄN, med flera.	Stockholm	30
Utställare, konferens våldsprevention	MUCF, Unizon, MÄN, med flera.	Stockholm	317
Totalt antal deltagare utbildningar och seminarier			1278
Totalt antal deltagare samtliga arrangemang			4377

Föreläsningar, workshops och seminarier

Myndigheten har under 2017 hållit 11 utbildningsdagar för skolpersonal på skolor på olika orter i landet. Utbildningsdagarna har innehållit 3 timmars föreläsning för all skolpersonal som möter elever i år 7-9 och gymnasiet samt 2,5 timmars fördjupande workshop för ett urval av nyckelpersoner på skolorna.

Föreläsningen innehåller kunskap om:

- Grundläggande hbtq-begrepp och heteronormativitet
- Unga hbtq-personers levnadsvillkor
- Hälsöfrämjande och identitetsstärkande faktorer
- Likabehandlingsarbete med fokus på sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck
- Hbtq-perspektiv och normkritik i undervisningen

Workshopen omfattar följande moment:

- Analys av skolans verksamhet ur ett hbtq-perspektiv, med fokus på bemötande, psykosocial miljö, fysisk miljö, undervisning, styrning och ledning, samt särskilda projekt och insatser.
- Identifikation av relevanta insatser för att åtgärda de problem som framkommer i analysen.
- Utformande av en handlingsplan för ett urval av insatserna.

¹ Panelsamtalet webbsändes via myndighetens sida på Facebook med cirka 600 visningar.

Under samtliga delar ges deltagarna handledning från processledaren och återkoppling utifrån kunskapen från föreläsningen. Större delen av workshopen utförs i form av grupparbeten, men tillfälle ges även för kunskapsdelning mellan grupperna.

Utöver utbildningsdagarna har myndigheten genomfört tre öppna föreläsningar för skolpersonal, samt seminarier och workshops kring arbete med hbtq-frågor i skolan på en jämställdhetskonferens i Kalmar med fokus på unga, en konferens om våldsförebyggande arbete i Stockholm och myndighetens egen rikskonferens. Under Almedalsveckan hölls ett seminarium om tryggare skolmiljöer för unga hbtq-personer där ett flertal elever och representanter från RFSL Ungdom och Make Equal medverkade, tillsammans med Skolverket och MUCF.

Filmen *Ung och hbtq - Så blev jag stärkt!*

Myndigheten har tagit fram en kortfilm, *Ung och hbtq - Så blev jag stärkt!*, i samarbete med RFSL Ungdom. Filmen levandegör ett urval av exempel ur skriften *Stödjande och stärkande - Unga hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer* (MUCF 2016). Filmen har varit en del i de utbildningar myndigheten har genomfört för skolpersonal.

Spridning av material

Myndigheten har fortsatt att sprida skrifterna *Öppna skolan - Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7-9 och gymnasiet (2015)* samt *Stödjande och stärkande - Unga hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer (2016)*. Skrifterna har spridits via myndighetens webbplats och övriga digitala kanaler, via utbildet.se och genom medverkan på ett stort antal konferenser och Pridefestivaler. Myndigheten har även spridit andra utredningar och stödmaterial som innehåller kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor och arbete för att främja dessa, som inte specifikt har koppling till ungas skolsituation.

Kommunikationsaktiviteter

Myndigheten har genomfört ett flertal kommunikationsinsatser under året. Syftet med kommunikationen har varit att främja en tryggare och mer inkluderande skolmiljö för unga hbtq-personer, sprida kunskap om unga hbtq-personers situation i skolan och verktyg för att skapa en tryggare skolmiljö. Ambitionen har dessutom varit att påtala att skolan har en nyckelroll när det gäller att skapa en tryggare vardag för unga hbtq-personer och att lyfta fram det som fungerar. Kommunikationsinsatserna har främst riktat sig till samma målgrupp som övriga insatser.

Kommunikationen har bland annat skett via myndighetens digitala kanaler. Det är exempelvis myndighetens webbplats, nyhetsbrev, Facebookkonto och Instagram. En kommunikationsinsats per månad har genomförts i dessa kanaler. På vår webbplats finns information om unga hbtq-personers hälsa och möjlighet att ladda ned material om hbtq-frågor. För att synliggöra vårt arbete har myndigheten också publicerat inlägg på sociala medier, berättat om nya publikationer och aktiviteter och marknadsfört utbildningar.

I samband med alla heldagsutbildningar för skolor har myndigheten skickat ut ett pressmeddelande till lokalpress i den kommun eller det område där skolorna finns.

Myndigheten har publicerat en debattartikel på temat unga hbtq-personers situation i skolan och främjande insatser. Artikeln publicerades i tidningen Dagens Samhälle i december 2017. Artikeln innehöll kunskap om situationen i skolan för hbtq-personer samt förslag som myndigheten anser skulle förbättra livssituationen för unga hbtq-personer. Tidningens målgrupp är beslutsfattare, det vill säga chefer och politiker i kommuner, landsting, statliga verk, myndigheter och offentligt ägda bolag. De skriver även för företag inom välfärdssektorn som driver skolor, sjukhus och omsorg i privat regi. Tanken var att chefer och politiker skulle ha möjlighet att ta hänsyn till förslagen i verksamhetsplaner och budgetar för det kommande året.

8. Resultat av kartläggningar

Myndigheten har inte genomfört några kartläggningar eller tagit fram ny kunskap inom detta uppdrag under 2017.

9. Måluppfyllelse

Mål

Det övergripande målet för uppdraget är tryggare och mer inkluderande skolmiljöer för unga hbtq-personer.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågors arbete inom uppdraget har bidragit till det övergripande målet för regeringens plan: ett strategiskt, effektivt och samlat arbete mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i Sverige. För MUCF:s del gäller detta ”liknande former av fientlighet och hatbrott”, som för detta uppdrag avser arbete för att motverka homofobi, bifobi och transfobi.

Indikatorer och uppföljning

Inga fullständiga operationaliseringar av målet eller indikatorer för uppföljning av målet finns utarbetade. Det myndigheten har möjlighet att följa upp är skolpersonalens egen bedömning av om innehållet i föreläsningar och workshops har gett dem kunskap som är användbar i deras arbete. Detta framkommer genom svar i deltagarutvärderingar från föreläsningar, workshops och seminarier. Detta förväntas säga någonting om målgruppens *förutsättningar* för att arbeta för att nå det övergripande målet, men är inte en indikator på faktiskt genomfört arbete.

Statistik från myndighetens Nationella Ungdomsenkät om ungas upplevelser av trygghet och utsatthet för våld och kränkningar i skolan ger indikatorer på behovet av fortsatta insatser, men kan inte säga något om resultatet av myndighetens insatser.

Resultatkrav

För 2017 satte myndigheten upp två övergripande resultatkrav:

1. Myndigheten ska genomföra insatser för att främja en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtq-personer.
2. Myndighetens synlighet i arbetet med att genomföra insatser för en öppen och inkluderande skola för unga hbtq-personer ska öka.

Aktiviteter för att uppnå resultatkrav 1

De aktiviteter som planerades för att uppnå det första resultatkravet är:

- Genomföra föreläsningar och workshops för skolor om hbtq-frågor, normkritik och likabehandling (ca 8-10 stycken)
- Genomföra seminarier eller på annat sätt medverka på konferenser eller utbildningsdagar för skolpersonal
- Sprida materialen *Öppna skolan!*, *Stödjande och stärkande*-skriften, filmen *Ung och hbtq* och övriga produktioner som rör unga hbtq-personers levnadsvillkor till skolpersonal, beslutsfattare och andra relevanta målgrupper.
- Samverka med civilsamhällesorganisationer som arbetar för unga hbtq-personers rättigheter, elevorganisationer, Skolverket och andra relevanta aktörer.

Resultat

Som framkommer i avsnitt 7 ovan har myndigheten genomfört samtliga aktiviteter under året. Totalt har cirka 750 personer under året fått ökad kunskap om arbete med hbtq-frågor, normer och inkludering i skolan genom medverkan på någon av myndighetens föreläsningar eller workshops för skolpersonal och andra som arbetar med skolfrågor.

I genomsnitt 83 procent av de medverkande uppger att de har fått kunskap som de har nytta av i sitt arbete. Kunskap är en förutsättning för att skolpersonalen ska kunna främja en trygg och öppen miljö i skolan för unga hbtq-personer i sitt dagliga arbete. Workshopen har resulterat i konkret planering av skolornas fortsatta insatser för att främja en öppen och inkluderande undervisning och skolmiljö för unga hbtq-personer.

Exempel på insatser som skolorna har planerat är: översyn av i vilka ämnen hbtq-frågor lyfts och hur, trygghetsrond med hbtq-fokus, förändring av frågor som ställs i hälsosamtal för att fånga upp eventuell utsatthet, inköp av nya böcker, informationsmaterial och regnbågsflaggor, utökade svarsalternativ kopplat till kön i enkäter, införande av könsneutrala toaletter, analys av skolmiljön ur ett hbtq-perspektiv tillsammans med elevrepresentanter, samverkan med lokala hbtq-organisationer. Samtliga skolor har också gjort en plan för hur arbetet ska fortsätta tillsammans med den personal som inte medverkat under workshopen, till exempel genom att införa en punkt där hbtq-frågor lyfts regelbundet på arbetsplatsträffar eller arbetslagsträffar. Sammantaget förväntas skolpersonalens ökade kunskap och planerade åtgärder leda till att unga hbtq-personer i högre grad upplever skolmiljön som trygg och inkluderande.

Aktiviteter för att uppnå resultatkrav 2

De aktiviteter som planerades för att uppnå det andra resultatkravet var:

- Sprida materialen *Öppna skolan!*, *Stödjande och stärkande*-skriften, filmen *Ung och hbtq* och övriga produktioner som rör unga hbtq-personers levnadsvillkor till skolpersonal, beslutsfattare och andra relevanta målgrupper.
- Marknadsföra myndighetens utbildningar och arbete bland annat via utskick till skolor, via Utbudet.se och via filmen om stödjande och stärkande faktorer i sociala medier:

- Synliggöra myndighetens arbete och behovet av insatser för unga hbtq-personer i skolan genom debattartiklar i nationell eller lokal media.

Resultat

Som framgår i avsnitt 7 har samtliga aktiviteter genomförts.

Öppna skolan! har spridits i 6500 exemplar under 2017 via myndighetens digitala kanaler, spridningstillfällen och via Utbudet.se. *Stödjande och stärkande* har spridits i 3000 exemplar.

De två versionerna av filmen *Ung och hbtq – så blev jag stärkt* har visats cirka 4000 gånger i myndighetens egna kanaler.

Myndigheten har spridit material och information om uppdraget via MUCF:s nyhetsbrev, som har cirka 7000 följare, och på myndighetens webbplats, som hade cirka 350 000 unika visningar under 2017.

En debattartikel har publicerats och pressmeddelanden har skickats ut till lokalmedia i samband med alla heldagsutbildningar. Sammanlagt har 12 inlägg i sociala medier publicerats under året.

Sammantaget innebär detta att myndighetens synlighet i arbetet har ökat jämfört med tidigare år. Genom spridningsinsatserna har myndigheten nått ut med kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor och arbete för att främja tryggare skolmiljöer främst till skolpersonal, men även skolledare, personer som på olika sätt arbetar med skolutveckling och frågor som rör unga i offentlig verksamhet och i civilsamhället, och till en intresserad allmänhet.

Planerad uppföljning 2018

Under 2018 planerar myndigheten att kontakta de skolor som har deltagit under föreläsningar och workshops under 2017 för att följa upp arbetet. Syftet är att få kunskap om hur skolorna har arbetat vidare med frågorna efter kompetensutvecklingsinsatsen och vad de ser att detta arbete har lett till. Syftet är också att fånga upp eventuella behov av andra eller ytterligare insatser eller stöd från MUCF eller motsvarande aktör.

10. Bonuseffekter

Arbetet har lett till vissa oväntade positiva effekter. Filmen *Ung och hbtq – Så blev jag stärkt!* har fått spridning bland och positiv respons även från unga, trots att detta inte var en primär målgrupp för filmen. Den ökade externa kommunikationen inom uppdraget har lett till att arbetet har fått en ökad synlighet även internt, vilket har inneburit ett ökat intresse för frågorna på myndigheten.

11. Samverkan

I maj arrangerade myndigheten en träff för nätverket *Hbtq i skolan*. Nätverket omfattar representanter från både statliga myndigheter, kommuner och civilsamhället som arbetar med utbildning av hbtq-frågor i skolan eller på annat sätt bedriver utvecklingsarbete inom området. Syftet med nätverket är främst att dela kunskap för att på så sätt stärka kvaliteten i de olika aktörernas arbete, men även att identifiera eventuella samarbetsytor och synergieffekter.

Myndigheten var sammankallande för nätverksträffen och föreslog en fortsatt roll som sammankallande, vilket nätverket såg som positivt. Om myndigheten kommer att kunna fullfölja detta beror dock på hur uppdraget och resurser ser ut kommande år.

MUCF har under året också särskilt samverkat med RFSL Ungdom och haft dialog med elevorganisationer, Stiftelsen Friends, Skolverket, Forum för levande historia, med flera. Genom samverkan har myndigheten fått ökad kunskap om unga hbtq-personers behov, önskemål och det arbete som bedrivs nationellt och lokalt inom civilsamhället och inom offentlig sektor. Samverkan har även inneburit ett utökat kontaktnät, där framförallt RFSL Ungdom har bidragit med kontaktvägar till unga hbtq-personer, spridning av enkäter och medverkan av representanter från målgruppen till den film vi producerade under året. Inga samverkansavtal har skrivits, däremot har konsultavtal upprättats med RFSL Ungdom och RFSL för avgränsade aktiviteter och produktioner.

Myndigheten ser dock ett behov av ökad samverkan av flera anledningar: för att i högre grad nå ut till målgruppen, för att få större kunskap om målgruppens behov, för att främja en inkludering av ett hbtq-perspektiv i systematiskt kvalitetsarbete i skolan på bredare front, och för att få fler aktörer att bära myndighetens kunskap.

12. Kompetensförsörjning

Myndigheten har sedan tidigare rekryterat medarbetare inom uppdraget med särskild kompetens inom hbtq-frågor, normkritik och pedagogik. Särskild kompetens inom dessa områden är avgörande för genomförandet av uppdraget. I tjänsterna ingår att medarbetare på eget initiativ håller sig uppdaterade inom områden som är relevanta för uppdraget genom omvärldsbevakning, kollegialt lärande, extern samverkan och deltagande på konferenser och liknande. Som ett komplement har projektgruppen 2017 deltagit i en utbildningsdag om processledning, tillsammans med övriga inom Utvecklingsenheten som har liknande arbetsuppgifter där processledning ingår. Syftet var att ge ökad förståelse för processledarens roll och processledning som metod. Projektledaren har under 2017 också gått kursen Förändring och styrning i staten, som hålls av Förvaltningsakademin på Södertörns Högskola. Syftet med deltagandet var att ge ökad förståelse för styr- och förändringsprocesser i offentlig verksamhet, vilket är relevant för exempelvis styrning av regeringens hbt-politik och skolpolitik från regeringsbeslut till operativ verksamhet gentemot medborgaren.

Inom ramen för myndighetens uppdrag att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck finns en plan för hur ett hbtq-perspektiv fortsatt ska integreras i myndighetens verksamhet. Någon särskild plan för hur kompetens från uppdraget att främja tryggare skolmiljöer för unga hbtq-personer kan föras vidare eller bli en del av myndighetens arbete efter avslutat uppdrag finns inte i dagsläget. Myndigheten vill därför framhålla behovet av särskilda medel och ett permanentare uppdrag för att kunna fortsätta arbetet och föra vidare den kompetens som har byggts upp inom uppdraget sedan 2015. Myndigheten har sällan möjlighet att fortsätta hålla utbildningar eller genomföra andra insatser inom ett område där det har funnits ett särskilt regeringsuppdrag som sedan har avslutats. Förändringen med en ökad finansiering av myndighetens verksamhet genom ramanslag i relation

till särskilda regeringsuppdrag innebär dock ökade möjligheter för egna prioriteringar och initiativ.

Extern kompetens har anlåtats för viss kommunikation inom uppdraget. Det gäller främst produktionen av filmen *Ung och hbtq- så blev jag stärkt*, översättning av filmmanuset till engelska och distribution av materialet *Öppna skolan!* till skolpersonal.

2015 anlätades utbildare från RFSL Ungdom för att hålla delar av utbildningarna för skolpersonal. 2017 har denna kompetens funnits hos myndighetens egen personal och inga externa utbildare har anlåtats.

13. Hållbarhet

Uppdraget pågår under 2018 och slutredovisas i februari 2019. I och med att myndigheten kommer att omlokaliseras från Stockholm till Växjö under denna tidsperiod så kommer dokumentation av arbetet ske löpande för att möjliggöra överlämning till nya medarbetare i Växjö. Generella lärdomar och erfarenheter från utvecklingsuppdrag kommer att dokumenteras under året av samma anledning. Enligt ordinarie struktur dokumenteras även lärdomar utifrån uppdraget årligen i myndighetens interna styrsystem.

I dagsläget finns inga planer på att fortsätta arbetet inom uppdraget efter uppdragsperioden. Att genomföra utbildningsinsatser kräver både ekonomiska resurser, personalresurser och särskild kompetens, som i dagsläget inte finns inom myndighetens befintliga ramanslag. Myndigheten arbetar inte utifrån ett ordinarie utbildningsutbud, utan bedriver utbildningar till stor del utifrån särskilda regeringsuppdrag där spridningsinsatser ingår. Myndigheten vill därför framhålla behovet av ett fortsatt och permanent uppdrag för att kunna fortsätta att genomföra insatser för en tryggare skolmiljö för unga hbtq-personer. Ett långsiktigt och hållbart stöd till skolpersonal är en förutsättning för en hållbar utveckling av skolornas arbete med hbtq-frågor och kontinuerliga insatser som ger resultat.

14. Lärande

Framgångsfaktorer

Framgångsfaktorerna i arbetet handlar både om myndighetens egen organisering i uppdraget och om utformningen av stödmaterial och utbildningar. De mest avgörande framgångsfaktorerna i arbetet bedömer vi är:

En normförändrande ansats: Fokus på normer om sexualitet och kön och metoder för normkritiskt likabehandlingsarbete, våldsförebyggande arbete och hälsofrämjande arbete med unga. Ansatsen är nödvändig för att förändra de normer och strukturer som motverkar lika rättigheter och möjligheter och för att tydliggöra allas delaktighet i såväl upprätthållande av som förändring av dessa strukturer. I detta ingår ett fokus på förebyggande och främjande faktorer.

Rättighetsperspektiv: Utgångspunkt i mänskliga rättigheter och i nationell lagstiftning både motiverar och legitimerar arbetet och främjar förståelse för hbtq-frågor som en del av ett bredare arbete för demokrati och mänskliga rättigheter.

Ungas delaktighet och egna röster: De skrifter och filmer som lyfter fram ungas egna erfarenheter och berättelser har varit särskilt uppskattade och pedagogiskt effektiva i uppdraget. Detsamma gäller unga hbtq-personers medverkan i seminarier. Att skapa arenor för unga att göra sina röster hörda och att sprida kunskap om ungas villkor och erfarenheter vidare främjar förtroendet för myndigheten, kvaliteten i arbetet samt ungas delaktighet och demokrati.

Samverkan med civilsamhället: Samverkan med organisationer som företräder unga hbtq-personers rättigheter har lett till ökad kunskap om unga hbtq-personers situation, samarbete kring konkreta aktiviteter, och möjlighet till dialog med unga om myndighetens uppdrag.

Förankring och verksamhetsnära kunskap: Innehållet i utbildningarna och stödmaterialet relateras genomgående till skolans uppdrag och verksamhet och omfattar konkreta tips och positiva exempel. Tid läggs på att förankra behovet av kompetensutveckling utifrån det varje specifik personalgrupp ser, men också utifrån forskning och myndighetens egen kunskap. Förankring och verksamhetsnära innehåll motverkar motstånd mot arbete med hbtq-frågor som ofta grundar sig i en upplevd irrelevans för den egna verksamheten.

Workshopformat och utformande av konkreta åtgärder: Det interaktiva arbetssättet i workshoppen som möjliggör en utgångspunkt i deltagarnas egna analyser av verksamheten, vilket främjar deltagarnas lärande och ägandeskap i utvecklingsprocessen. En avgörande faktor har också varit det tydliga målet för workshoppen, där deltagarna utformar konkreta förslag på prioriterade åtgärder med stöd av processledaren. Detta för in workshopens arbete som en del i skolans ordinarie arbete och ökar också sannolikheten att arbetet fortsätter.

Långsiktighet i uppdraget: Uppdraget är beroende av långsiktighet. Att regeringen 2016 aviserade att uppdraget skulle pågå fram till 2019 gav bättre förutsättningar än tidigare att etablera kontakter med skolorna, planera utbildningsinsatser och uppföljning av dessa. Det förbättrade också förutsättningarna för myndighetens personaltillsättning och kompetensförsörjning.

Kunskapsbaserade insatser: Den kunskap myndigheten under tidigare år har tagit fram om unga hbtq-personers levnadsvillkor och främjande arbete på olika arenor är ett nödvändigt underlag i uppdraget.

Utmaningar och hinder i arbetet

De främsta hindren för att genomföra insatser inom uppdraget och främja en tryggare skolmiljö för unga hbtq-personer bedömer myndigheten finns utanför den egna verksamheten. Det gäller exempelvis begränsningar i skolors resurser i form av tid för kompetensutveckling för personalen, tid att fortsätta arbeta med frågorna efter kompetensutvecklingsinsatsen, och stora skillnader i om skolors ledning prioriterar detta eller inte. Att förändra de normer och strukturer kring kön och sexualitet som skapar och upprätthåller kränkningar, våld och osynliggörande i skolan kräver också mer omfattande insatser än vad myndigheten kan genomföra. De bakomliggande orsakerna till att unga hbtq-personer kan uppleva otrygghet och utsatthet i skolan finns inte heller enbart i skolans egen verksamhet. Normer kring sexualitet och kön, och våld och kränkningar av hbtq-personer finns även på andra arenor där unga är och i samhället i stort, vilket påverkar situationen i skolan. Myndigheten hanterar detta främst genom att öka kunskapen

om problemen och deras orsaker på samhällsnivå, och kunskap om effektivt utvecklingsarbete i skolan.

I myndighetens eget arbete har resurser i form av tid och personal varit det som främst satt gränser i uppdraget.

Kommande arbete

Utifrån de lärdomar som har gjorts i arbetet 2017 avser myndigheten att genomföra uppdraget på liknande sätt under 2018. Myndigheten kommer dock att prioritera standardupplägget med heldagsutbildningar där både föreläsning och workshop ingår, och prioritera ner kortare öppna föreläsningar och seminarier. Detta eftersom heldagsupplägget med workshop bedöms vara det upplägg som har störst potential att nå önskade resultat.

Myndighetens bedömningar

Myndighetens bedömning är att den kunskap vi har om unga hbtq-personer är fortsatt relevant och efterfrågad hos skolpersonal. Myndigheten uppfattar att de befintliga kunskaperna om unga hbtq-personers levnadsvillkor och tillgången till verktyg för att skapa tryggare miljöer varierar stort inom målgruppen i många fall har allvarliga briser. Även i de fall där det finns en god vilja och ett intresse för att arbeta med hbtq-frågor hos skolpersonalen saknas ofta kunskap om effektiva metoder för ett långsiktigt arbete. Kunskapen om unga queera personers och unga transpersoners levnadsvillkor och behov är ofta lägre än kunskapen om unga homosexuella och bisexuella. Myndigheten ser med andra ord ett fortsatt stort behov av kunskapsspridande insatser för att främja tryggare skolmiljöer för unga hbtq-personer och menar att uppdraget därför bör göras permanent. Genom ett utökat uppdrag kan myndigheten fortsätta att sprida kunskap och ge stöd, men också att utveckla arbetet. Behov hos målgruppen som har framkommit i uppdraget är exempelvis en uppdatering av *Öppna skolan!* som inkluderar avsnitt om arbete i grundsärskolan, gymnasiesärskolan, förberedelseklasser och språkintruktionsprogram, och där förändringar i diskrimineringslagen finns med. Ytterligare ett behov som har framkommit är ökad kunskap om våldsförebyggande arbete, där myndigheten sedan tidigare har kunskap som skulle kunna integreras i detta uppdrag i större omfattning.

Myndigheten vill samtidigt understryka vikten av en bred ansats när det gäller uppdrag som rör spridning av kunskap och främjandet av trygga miljöer i ungas vardag. Behovet av hbtq-kompetens är fortsatt stort inom samtliga yrkesgrupper som möter unga. Detta visas inte minst i undersökningar av hbtq-personers förtroende för svensk rättsväsende, polismyndighet, försäkringskassa, arbetsförmedling och sjukvård². Att det inte finns några tecken på att ohälsan inom gruppen unga hbtq-personer har minskat de senaste 10 åren³ visar även på ett stort behov

---

² RFSL (2016). *Förtroende att stärka – Om hbtq-personers förtroende för olika samhällsinstanser och vad som behöver förändras*. Stockholm: RFSL

³ Folkhälsomyndigheten (2014). *Utvecklingen av hälsan och hälsans bestämningsfaktorer bland homo- och bisexuella personer – resultat från folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor*. Stockholm: Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten (2015). *Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige*. Stockholm: Folkhälsomyndigheten. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016). *Stödjande och stärkande – Ungas hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

av ytterligare insatser som höjer hbtq-kompetensen bland professionella som möter unga, likaväl som ett generellt våldsförebyggande jämställdhetsarbete med unga och riktade hälsofrämjande insatser mot unga hbtq-personer.

Myndigheten vill också lyfta vikten av ett helhetsperspektiv på kunskapsspridning och kompetensutveckling för att främja unga hbtq-personers rättigheter och möjligheter, där även innehållet i grundutbildningar inom för yrken där kontakt med unga eller inflytande över unga ingår. Genom utökad hbtq-kompetens i grundutbildningar kan ökad kompetens främjas på ett resurseffektivt sätt. Myndigheten har i ett flertal tidigare utredningar lyft nödvändigheten av obligatorisk utbildning kring sexualitet, könsidentitet, könsuttryck, normer och rättigheter i yrkesutbildningar⁴.

Myndigheten ser även ett behov av att följa upp de kunskapshöjande insatser kring hbtq-frågor som görs riktat mot olika målgrupper. Uppföljningar av utvecklingsarbete med målet att främja jämställdhet visar att kunskap om problem och möjliga lösningar är en viktig komponent, men att det sällan är tillräckligt för att uppnå önskade resultat. Motsvarande forskning kring utbildning som metod i strategiskt arbete med fokus på sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck saknas i en svensk kontext. Detta vore värdefullt för att i högre grad kunna svara på om, hur och under vilka förutsättningar ökad kunskap leder till ett mer likvärdigt bemötande och ökad tillgång till rättigheter för unga hbtq-personer. En kvalitativ uppföljning av den typen är inte möjlig att genomföra inom ramen för myndighetens befintliga uppdrag och medel.

Myndigheten ser även ett behov av fördjupad kunskap om diskriminering, trakasserier och våld kopplat till sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck i skolan, och om effektiva förebyggande metoder med ett hbtq-perspektiv. Kunskap saknas exempelvis om faktorer på organisationsnivå som utgör riskfaktorer respektive skyddsfaktorer för unga hbtq-personers utsatthet i skolan. Kunskap saknas också om den eventuella effekten av unga hbtq-personers utsatthet i skolan på gruppens skolprestationer och i vilken grad unga går ut grundskolan respektive gymnasieskolan med slutbetyg.

Slutligen ser myndigheten möjligheter i ett utvecklat samarbete med Skolverket. Myndigheten ser att samverkan med Skolverket har potential att kunna stärkas för att nå ut till fler skolor och kommuner och för att utveckla hbtq-perspektivet i skolornas systematiska kvalitetsarbete. Ett samarbete skulle kunna stödjas genom ett tydliggörande av förväntningarna på samverkan mellan MUCF och Skolverket inom uppdraget. I MUCF:s regleringsbrev anges att myndigheten ska inhämta synpunkter från Skolverket, men Skolverket har inte motsvarande skrivning.

Ungdomsstyrelsen (2010). *Hon hen han. En analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

⁴ Se exempelvis Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (2015). *Fokus 15 – Tematisk analys av ungas sexuella och reproduktiva rättigheter*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

15. Bilagor

Bilaga 1. Inbjudan till skolor

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor

1 (2)

Öppna skolan!

Under 2017 erbjuder Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor utbildning om hbtq-frågor för skolpersonal. Utbildningarna genomförs i form av halvdagsföreläsningar för all personal på en skola och workshops för mindre grupper av nyckelpersoner. Halvdagsföreläsning och workshop bokas endast tillsammans.

Föreläsningarna och workshoppen utgår från stödmaterialet *Öppna skolan! Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7-9 och gymnasiet*, som är framtaget av MUCF tillsammans med RFSL Ungdom och RFSL. Utbildningarna genomförs som en del av myndighetens uppdrag från regeringen att främja en tryggare skolmiljö för unga hbtq-personer.

Kostnad och lokal: Utbildningarna är gratis. Medverkande skola eller kommun står för lokal.

Målgrupp: Skolpersonal inom grundskolans år 7-9 och gymnasiet.

Syfte: Det övergripande syftet är att verksamma inom skolan ska få ökad kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor och verktyg för att skapa en tryggare och mer inkluderande skola för unga oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

MOMENT 1: Halvdagsföreläsning för skolpersonal, 3 timmar
All personal på en eller flera skolenheter deltar.

Innehåll:

- Genomgång av grundläggande begrepp
- Unga hbtq-personers hälsa och livsvillkor
- Hälsöfrämjande och identitetsstärkande faktorer
- Normkritik och hbtq-perspektiv i skolans undervisning
- Praktiskt likabehandlingsarbete med fokus på sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

MOMENT 2: Workshop om hbtq-perspektiv i skolan, 2,5 timmar
Workshop med en grupp om 5-10 nyckelpersoner per skola, exempelvis en likabehandlingsgrupp eller motsvarande. Deltagarna bör representera olika delar av skolans verksamhet, inklusive skolans ledning. Workshoppen kan med fördel samordnas tillsammans med grupper från andra skolor inom samma kommun. Total gruppstorlek max 25 personer.

Deltagare i workshoppen ska ha deltagit i halvdagsföreläsningen.

Innehåll:

- Inventering av skolans befintliga arbete kring hbtq-frågor och tillgängliga resurser
- Stöd i kartläggning och analys av skolans fysiska och psykosociala miljö och undervisning ur ett hbtq-perspektiv
- Hjälpsmedel att identifiera relevanta åtgärder för ett förstärkt hbtq-perspektiv i skolans undervisning och likabehandlingsarbete.

Malte Sundberg
malte.sundberg@mucf.se

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF)
Medborgarplatsen 3 • Box 17 801 • 118 94 Stockholm • tfn 08-566 219 00 • info@mucf.se • www.mucf.se

MYNDIGHETEN FÖR UNGDOMS- OCH
CIVILSAMHÄLLESFRÅGOR (MUCF)

2 (2)

Uppföljning

Cirka ett halvår efter genomförd föreläsning och workshop har vi ett uppföljningsamtal via telefon eller webb med en representant från respektive skola. Samtalet tar cirka 30 min. Syftet med uppföljningen är att ge möjlighet till rådgivning kring skolans arbete med hbtq-frågor och att inventera eventuella behov av ytterligare insatser under kommande år.

Material

Alla deltagare får ett exemplar av våra material *Öppna skolan!* och *Stödjande och stärkande – Unga hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer*.

Intresseanmälan

Vi tar emot intresseanmälningar löpande i mån av resurser. Vid ett stort antal intresseanmälningar görs ett urval av skolor som medverkar. Möjlighet finns även för att medverka under 2018.

Kontakt

Malte Sundberg, projektledare
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
E-post: malte.sundberg@mucf.se
Tfn: 08-566 219 98

081000_1_12_2015-10-08

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)
Medborgarplatsen 3 • Box 17 801 • 118 94 Stockholm • tfn 08-566 219 00 • info@mucf.se • www.mucf.se

Bilaga 2. Debattartikel

Artikel publicerad i Dagens samhälle 6 december 2017.

Unga hbtq-personer mår sämre än andra unga

Hbtq-ungdomar är i högre grad otrygga i skolmiljön, oftare utsatta för kränkningar och långtidsarbetslöshet jämfört med andra unga. Men det går att ändra. Vi på Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har förslag som vi hoppas att landets kommuner beaktar när verksamhetsplaner och budgetar nu ses över.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) ser en oroande situation för unga homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera personer. Det är till exempel dubbelt så vanligt att unga homo- och bisexuella har utsatts för mobbing eller utfrysning det senaste året i skolan, eller under en ledarledd fritidsaktivitet.

Var femte homo- eller bisexuell i åldern 16 till 25 år har utsatts för våld av en förälder, partner eller närstående vuxen och 40 procent av transpersoner mellan 15 och 19 år har försökt ta sitt eget liv. Vi ser ett tydligt samband mellan unga hbtq-personers psykiska ohälsa och utsattheten för kränkningar, våld och diskriminering.

När unga upplever skolan som en hotfull miljö är det svårare att fokusera på skolarbetet, och därmed också svårare att klara prov och betygskrav. Detta kan leda till utmaningar i senare skeden av livet med att till exempel ta sig in på arbetsmarknaden, få en egen bostad eller fortsätta till högre studier. Hbtq-personer har oftare än andra unga varit långtidsarbetslösa.

Men utifrån den kunskap som MUCF har kan vi samtidigt peka på en rad åtgärder som skulle förbättra livssituationen för unga hbtq-personer. Det handlar om inte allt för komplicerade insatser som kommer att förstärka tryggheten i skolan, och i förlängningen förbättrar unga hbtq-personers möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

- **Skapa möjlighet** för pedagoger och annan skolpersonal att öka sin egen kunskap och förståelse för unga hbtq-personers livsvillkor, och hur de kan agera för att alla ska känna sig sedda och trygga under sin skolgång.
- **Kartlägg** hur väl skolans verksamhet, lokaler och psykosociala miljö fungerar för unga hbtq-personer.
- **Säkerställ** att sex- och samlevnadsundervisningen inkluderar hbtq-frågor på ett normkritiskt sätt.
- **Utveckla strategier** och planer för att hantera homo-, bi- och transfoba kränkningar.

Det är skolledaren, men ytterst kommunens politiker eller friskolans styrelse, som behöver vidta åtgärder som ger skolpersonalen förutsättningar att klara sitt uppdrag på allra bästa sätt.

De flesta kommuner lägger just nu budget och verksamhetsplanering inför nästa år. Det är ett lysande tillfälle att uppgradera skolans viktiga arbete med att skapa trygghet för unga hbtq-personer.

Vi hoppas att landets kommuner har MUCF:s förslag i åtanke när de ser över sina prioriteringar. Vi behöver ge unga de bästa förutsättningarna för att möta vuxenlivet. En öppen och respektfull skolmiljö är alla ungas rätt.

Fakta

Unga hbtq-personers hälsa i siffror:

- En fjärdedel av de unga homo- och bisexuella tjejerna och 40 procent av unga transpersoner uppger att de någon gång har försökt ta sitt liv.
- 19 procent av homosexuella och bisexuella 16-25 år har utsatts för fysiskt våld av en förälder, partner eller annan närstående vuxen. Det är en dubbelt så stor andel som bland unga heterosexuella.
- Bland de unga homosexuella och bisexuella är det 65 procent av tjejerna och 48 procent av killarna som har blivit bemötta på ett kränkande sätt.

Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor, MUCF, har som ett av sina uppdrag att kontinuerligt följa upp ungas levnadsvillkor, något som bland annat redovisas via myndighetens databas www.ungidag.se

MUCF genomför under 2015-2018 en satsning där skolpersonal erbjuds gratis utbildning om hbtq-frågor.

Lena Nyberg

generaldirektör Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF